

BIOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR, v.v.i.

adresa: Branišovská 1160/31, 370 05 České Budějovice
telefon: +420 387 771 111 (ústředna)
+420 387 775 051 (ředitelství)

IČ: 60077344 | DIČ: CZ60077344
číslo účtu: 5002209089/5500, Raiffeisenbank a.s.
www.bc.cas.cz | e-mail: bc@bc.cas.cz

Zastupitelstvo Jihočeského kraje
Hejtman Jihočeského kraje
Krajský úřad Jihočeského kraje
U Zimního stadionu 1952/2
370 76 České Budějovice

Petice za připojení Jiřické nádrže do Přírodní památky Pohoří na Šumavě v Návrhu plánu péče na období 2023–2032

Velmi vítáme jakoukoliv snahu o rozšíření území chráněných přírodních útvarů v centrální části Novohradských hor formou přírodní památky (PP). Jsme ovšem znepokojeni, že do plánovaných změn rozsahu PP není zahrnuta Jiřická nádrž s charakterem přírodního horského jezera, která je centrálním integrujícím prvkem povodí všech rašelinišť v návrhu PP. Žádáme proto, aby byla tato nádrž zahrnuta do Přírodní památky Pohoří na Šumavě v Návrhu plánu péče na období 2023–2032.

Tento jedinečný horský ekosystém malé říčky (Pohořský potok) a dvě stě let starého rašelinného rybníka se ještě donedávna vyznačoval čistou vodou a neporušenými přírodními poměry s původními druhy vzácných živočichů, včetně ohrožené střevele potoční. Komerční rybolov a vysazování nepůvodních druhů ryb a velkých dravců, které se v nádrži v současné době provozuje, však významně ničí původní společenstva ryb i obojživelníků.

Charakter, biologická hodnota a ekologická významnost této nádrže v jádrové části Přírodního parku Novohradské hory (téměř 900 m n. m.) je na podobné úrovni, jako je tomu u rašelinného jezera Laka na Šumavě. Tomu bohužel neodpovídá úroveň ochrany unikátního ekosystému Pohořského potoka a rašelinné Jiřické nádrže s původními populacemi střevele potoční a pstruha obecného. V České republice se jedná o jeden z mála systémů, kde střevele přirozeně využívají nejen tekoucí vody (Pohořský potok), ale i vody stojaté (Jiřická nádrž), a to velmi dynamickým způsobem v závislosti na panujících podmínkách.

Nechránit tuto nádrž je proti všem moderním vědeckým konceptům

Jiřická nádrž bohužel v současné době postrádá jakýkoliv stupeň efektivní ochrany před nevhodným komerčním využitím. To, že je tato horská nádrž vedena jako obyčejný rybník, je těžko pochopitelné, neboť v kontextu jejího povodí a oživení ohroženými druhy ryb to vůbec neodpovídá realitě. Nezahrnout tuto nádrž do plánované úpravy přírodní památky je proti všem moderním vědeckým konceptům napojení řeka-jezero (rybník), protože prostředím povodí Pohořského potoka a vodních cest je vlastně zajištěna biodiverzita v těchto otevřených a propojených ekosystémech.

Je proto skutečně zážející, že tato unikátní nádrž s charakterem přírodního rašelinného horského jezera, která je centrálním integrujícím prvkem povodí všech rašelinišť v návrhu přírodní památky Pohoří na Šumavě, není do návrhu zahrnuta.

Nepůvodní druhy rybích dravců pustoší původní střevele a pstruhy

Jiřická nádrž je nyní v pronájmu soukromé firmy. Aktuálně praktikovaný systém komerčního rybolovu narušil křehkou rovnováhu zdejšího ekosystému. Do nádrže byly vysazeny zcela nepůvodní druhy jako jeseteři sibiřští v délce až jeden metr, amuři o váze 8 kg nebo štiky. Zejména štiky jsou schopny se vytrít i v této horské nádrži, nejsou v tomto pstruhovém povodí přirozeným druhem a jsou velmi agresivními predátory, kteří pustoší původní populace střevele potoční a pstruha obecného i v přítocích. Na referenčních lokalitách Pohořského potoka, které dlouhodobě sleduje Hydrobiologický ústav Biologického centra AV ČR, již nelze střeveli ani spatřit. Navíc všechna voda z Jiřické nádrže je teď odváděna přes výpustní zařízení, a přirozené migrační cesty ohrožených druhů ryb přes přeliv rybníka byly tudíž zcela přerušeny. Přítomnost velkých dravců se negativně dotkne i populací čolka horského, který se hojně vyskytoval v horní části Jiřické nádrže a v přilehlých tůňkách a oddělených původních meandrech Pohořského potoka.

Současná umělá rybí obsádka je naprosto nevhodná do prostředí Přírodního parku Novohradské hory, jehož toky odpovídají svým charakterem pstruhovému pásmu. Velké ryby jako jeseteři s délkou až 120 cm a kapři a amuři s váhou až 20 kg nenajdou v prostředí nádrže dostatek přirozené potravy a musí být dokrmovány, což jen zrychluje devastaci původních společenstev ryb a obojživelníků, která se v tomto systému vyvíjela po staletí a měla by tudíž být objektem zvýšené ochrany. Vysazování dravců, jako je štika, do čistě „pstruhových vod“ s velkým podílem ohrožené střevele potoční je dokonce i v příkrém rozporu s pravidly rekreačního rybolovu provozovaného na pstruhových vodách.

Velmi kontroverzní je i oplocení celé nádrže a přilehlých luk, což znemožňuje přístup k vodní ploše a omezuje turistické využití této jádrové části Přírodního parku Novohradské hory.

Společenské priority a kvalita vody

Podotýkáme, že nádrž není izolovaný systém, jako např. louka, ale otevřený krajinný prvek, resp. vodní útvar propojující rozsáhlé povodí chráněných rašelinišť s povodím řeky Malše a přirozené migrační cesty původních druhů ryb. Je tedy společensky i ochranně vysoce žádoucí, aby Jiřická nádrž získala odpovídající statut ochrany jako unikátní přírodní památka v Přírodním parku Novohradské hory.

Další společenskou prioritou je udržení kvality vody v přítocích řeky Malše a co nejnižšího zatížení vodárenské nádrže Římov fosforem z povodí Novohradských hor. Podobné projekty s dokrmováním nepůvodních druhů ryb zcela zásadně narušují přírodní poměry v povodí dotčeného území v Přírodním parku Novohradské hory a přispívají i ke zvýšenému odnosu fosforu.

Petici podává Biologické centrum AV ČR, v. v. i., které patří k největším institucím ekologicky orientovaného výzkumu v Evropě. Kromě výzkumu se zapojuje i do řady projektů na ochranu přírody a podporu biologické rozmanitosti. V povodí Jiřické nádrže uskutečňuje Hydrobiologický ústav Biologického centra AV ČR v poslední dekádě dlouholetý výzkum planktonních potravních řetězců horských jezer s výstupy v prestižních časopisech jako např. Nature Microbiology a na podporu výzkumu jak vlastní Jiřické nádrže, tak povodí Pohořského potoka, získal již několik projektů Grantové agentury ČR.

Petici podporují Katedra biologie ekosystémů Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, zastoupená vedoucím katedry Prof. Jaroslavem Vrbou, CSc., a spolek Krajina Novohradska z.s. zastoupený předsedkyní Michaelou Vlčkovou ThLic., Th.D.

V Českých Budějovicích dne 13. dubna 2023

Biologické centrum AV ČR, v. v. i.,
Branišovská 1160/31, 370 05 České Budějovice
IČO 60077344, DIČ CZ60077344

Statutární zástupce Prof. Dr. Libor Grubhoffer, CSc

Petiční výbor:

RNDr. Jiří Peterka, PhD - předseda

Ředitel Hydrobiologického ústavu Biologického centra AV ČR, České Budějovice

Prof. Dr. Libor Grubhoffer, CSc

Ředitel Biologického centra AV ČR, České Budějovice

Prof. RNDr. Karel Šimek, CSc

Vědecký pracovník Hydrobiologického ústavu Biologického centra AV ČR, České Budějovice

Prof. RNDr. Jaroslav Vrba, CSc.

Vedoucí Katedry biologie ekosystémů, PŘF JU, České Budějovice

Michaela Vlčková ThLic., Th.D.

Předsedkyně spolku Krajina Novohradska z.s.

Příloha: Petiční archy v počtu